

Kuvantamismenetelmän valinta tavallisimmissa traumaissa

1 = Ensisijainen menetelmä, 2 = Toissijainen, 3 = Kolmas

Vartalo ja thorax

	RTG	UÄ	TT	MK	
Thorax	1		2		RTG costamurtumat, hemothorax, pneumothorax, keuhkokontuusio. TT todettujen vammojen jatkoselvittely, sternum, lävistävät vammat. UÄ pleurat, perikardium.
Vatsa		2	1		UÄ poissulkuna matalaenergisessä tylpässä vammassa. TT tylppä tai terävä vatsavamma.
Vartalo			1		<p><u>Elintoiminnan häiriöt:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Hengitystaajuus <10 tai >29 - Systolinen verenpaine < 90 mmHg - Glasgow Coma Scale (GCS) <14 (ei koske tasamaalla kaatuneita) <p><u>Todetut anatomiset vammat:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Varstarinta - Kahden tai useamman pitkän luun murtuma - Murskautunut raaja / voimakas ulkoinen verenvuoto - Raajan amputoituminen kyynär- tai polvitason proksimaalipuolelta - Lantioirenkään murtuma (ei koske tasamaalla kaatuneita) - Kallonmurtuma - Para- tai tetrapareesioireisto - Vartalon, kallon, olkavarren tai reiden alueen lävistävä vamma - Merkittävä kasvovamma <p><u>Vammamekanismit:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Putoaminen > 6 m korkeudelta - Sinkoutuminen ulos autosta - Kanssamatkustajan kuolema auto-onnettomuudessa - Auton korin muodonmuutos > 50 cm - Jalankulkijan tai pyöräilijän sinkoutuminen toisen ajoneuvon työtäisemänä - Jalankulkijan tai pyöräilijän jääminen toisen ajoneuvon yliajaksi - Moottoripyöräonnettomuus, kuljettajan tai matkustajan sinkoutuminen - Vartalon voimakas puristuminen - Räjähdysonnettomuus

Neuro

	RTG	UÄ	TT	MK	
Pää			1		<ul style="list-style-type: none"> - Vamman liittynyt tajunnan menetys tai amnesia - Kliinisessä tutkimuksessa GCS-pistemäärä alle 15 tai neurologisia löydöksiä - Kallonmurtuma tai epäily siitä - Verenvuototaipumus (antikoagulanttia käyttävät, hemofiliapotilaat) - Kouristuskohtauksen saaneet - Sunttipotilaat - Monivammapotilaat - Kasvomurtumapotilaat (lukuun ottamatta pelkkää nenäluun murtumaa) - Pitkittynyt tai paheneva päänsärky tai pahoinvointi.
Kasvot			1		Kasvojen luiden murtuman epäily
Verisuonet			1		Valtimovamman epäily
Kaulavaltimot			1		<p><u>Vammamekanismit:</u> Kaularangan äkillinen retkahdus voimallisen iskun tai hidastuvuuden seurauksena (huom. alla esitetyt vammalöydökset vammamekanismin indikaattoreina)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Tylppä kova isku kaulalle - Hirttäytymisvamman - Lävistävä kaulavamman <p><u>Todetut löydökset / liitännäisvammot:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Vakava rintakehävamman (silloin, kun vamma on syntynyt voimallisen iskun tai hidastuvuuden seurauksena) - Instabiili kaularangan luinen tai ligamentaarin vamma kallo/aiovamma (silloin, kun vammaan on liittynyt niskan alueen voimallinen retkahdus ja etenkin kaulan ollessa kiertyneenä vammahetkellä) - Keskikasvomurtuma (silloin, kun vammaan on liittynyt niskan alueen voimallinen retkahdus ja etenkin kaulan ollessa kiertyneenä vammahetkellä) - Uusi neurologinen (myös ohimenevä) oire (hemipareesi, dysfasia, ataksia, Hornerin syndrooma, tajuttomuus), joka ei selity pään CT-löydöksellä - Kasvava hematooma kaulalla tai arteriellivuoto suusta - Pulsoiva toispuolinen kaula/pääkipu - Aivoinfarkti pään TT-kontrollissa - Carotis-kanavaan ulottuva kallonpohjanmurtuma - DAI-muutokset ja GCS <8

MSK

	RTG	UÄ	TT	MK	
Kaularanka			1	2	MK hälyyttävät neurologiset oireet, ligamenttivammaepäily
Rintaranka	1		2	2	TT murtumissa, MK jos hälyyttäviä neurologisia oireita
Lanneranka	1		2	2	TT murtumissa pl. etupilarin kompressiomurtumat. jos hälyyttäviä neurologisia oireita MK
Solisluu	1				TT solislun mediaalipään luksaatioepäilyssä
Olkapää	1	3	2		TT jos kompleksi/intra-artikulaarinen/multippelit murtumat. UÄ jos epäily artriitista, lihas- tai jännevammasta, nestekollektiosta.
Olkavarsi	1	2	2		TT jos kompleksi/multippelit murtumat. UÄ jos epäily nestekollektiosta, lihas- tai jännevammasta.
Kyynärnivel	1	3	2		TT jos kompleksi/intra-artikulaarinen/multippelit murtumat. UÄ jos epäily artriitista, lihas- tai jännevammasta, nestekollektiosta.
Kyynärvarsi	1	2	2		TT jos kompleksi/multippelit murtumat. UÄ jos epäily nestekollektiosta, lihas- tai jännevammasta.
Ranne	1	3	2		TT jos kompleksi/intra-artikulaarinen/multippelit murtumat tai scaphoideummurtumaepäily. UÄ jos epäily artriitista, lihas- tai jännevammasta, nestekollektiosta.
Käsi	1	3	2		TT jos kompleksi/intra-artikulaarinen/multippelit murtumat. UÄ jos epäily lihas- tai jännevammasta, nestekollektiosta.
Lantio	1	2	2		TT jos vahva murtumaepäily ja RTG -, kompleksi/acetabulum-murtuma. UÄ jos epäily nestekollektiosta, lihas- tai jännevammasta.
Lonkka	1	2	2	3	TT jos vahva murtumaepäily ja RTG -, MK jos TT-. UÄ jos epäily lihas- tai jännevammasta, nestekollektiosta.
Reisi	1	2	2		TT jos kompleksi/multippelit murtumat. UÄ jos epäily lihas- tai jännevammasta, nestekollektiosta.
Polvi	1	2	2	2	TT jos kompleksi/intra-artikulaarinen/multippelit murtumat, polviluksaatiossa TT-angio. UÄ jos epäily artriitista, jännevammasta tai nestekollektiosta. MK lukkopolvi, instabiili.
Sääri	1	2	2		TT jos kompleksi/multippelit murtumat. UÄ jos epäily lihas- tai jännevammasta, nestekollektiosta.
Nilkka	1	2	2		TT jos kompleksi/intra-artikulaarinen/multippelit murtumat. UÄ jos epäily lihas- tai jännevammasta, nestekollektiosta.
Jalkaterä	1	2	2		TT jos kompleksi/intra-artikulaarinen/multippelit murtumat. UÄ jos epäily lihas- tai jännevammasta, nestekollektiosta.
Vierasesine	1	1	2		RTG metalli, lasi. UÄ puu. TT syvällä sijaitsevat.

Lisätietoja antaa

Ville Haapamäki: p.050 4279245, ville.haapamaki@hus.fi

Liisa Kerttula: p. 050 4271321, liisa.kerttula@hus.fi

Mika Koivikko: p.050 4270507, mika.koivikko@hus.fi

Frank Bensch: p. 050 4279669, frank.bensch@hus.fi